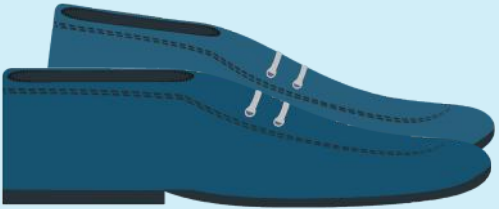

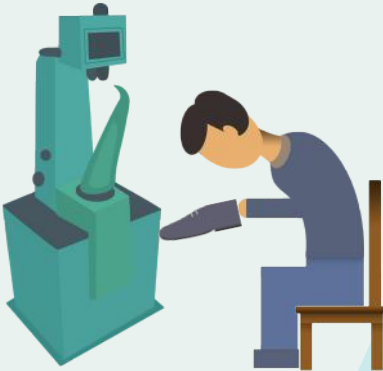
Ayakkabı Sektöründe Meslek Hastalıkları

Ayakkabıcıyım: Karşılaşabileceğim meslek hastalıkları nelerdir?

Ayakkabı yapımı sırasında ortaya çıkabilecek birçok meslek hastalığı vardır. Bunları sıralayalım:

Kimyasal Kaynaklı Sorunlar:

İşiniz sırasında yapıştırıcı, temizleyici ve çözücülerle çalışmak zorunda kalıyorsunuz. Bu kimyasalların içinde yer alan benzen ve hegzan gibi maddelere özellikle dikkat etmelisiniz.

Vücudunuza zarar verecek ölçüde benzene maruz kalıyorsanız;

- Anemi(kansızlık) sorunu yaşayabilirsiniz.
- Kemik iliğinizde tahribatlar oluşabilir. Bunun sonucunda kök hücrelerin kan hücrelerine dönüşmesi zorlaşır. Trombositopeni denilen bu hastalık, deride ve deri altında kanamalarla kendisini gösterir.
- Benzene maruziyetin ileri aşamalarında lösemi (kan kanseri) hastalığı oluşabilir.

Hegzan içeren yapıştırıcılar ise sinir uçları iltihaplanması (periferiknöropati/ polinöropati) yaratabilir.

Sinirlerin zarar görmesi sebebiyle sinyaller beyne geri gönderilemez.

Bu sorunun belirtilerinden bazıları şunlardır:

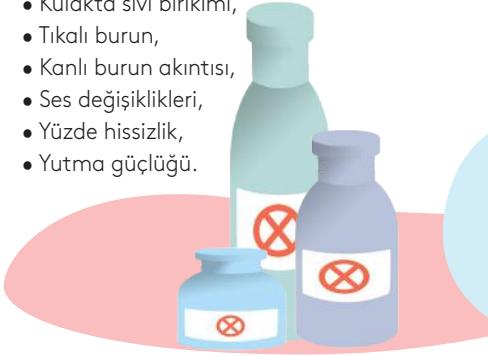
- El, ayak ve bacaklarda karıncalanma, uyuşma,
- Uyku problemleri,
- Sıcaklık değişimlerini algılamada yetersizlik,
- Cilt ve tırnak enfeksiyonları,
- Nefes alma ve yutmada zorluk çekme.

Pansitopeni ise kan hücrelerinin azalmasıyla ortaya çıkan hastalıktır. Halsizlik, yorgunluk, nefes darlığı gibi belirtiler gösterir.

İş boyunca solunan bu zararlı kimyasallar sebebiyle boğazın burunla birleşen kısmında, ağzın arkasında ve gırtlakta kanser oluşabilir.

Belirtiler şunlardır:

- Boyun bölgesinin herhangi bir yerinde fark edilen ve bir aydan kısa sürede kaybolmayan yumru,
- İşitme kaybı,
- Kulakta sıvı birikimi,
- Tıkalı burun,
- Kanlı burun akıntısı,
- Ses değişiklikleri,
- Yüzde hissizlik,
- Yutma güçlüğü.

Maruz kaldığınız bazı cilalar ve boyalar ise cilt iltihaplanmasına sebep olabilir. İltihaplanmaların ciltte yarattığı sorunlardan bazıları şunlardır:

- Kabarma,
- Sızıntı,
- Kabuklanma,
- Pullanma,
- Kaşıntı,
- Kabarma,
- Yanma.

Titreşimli Makine Kullanımı Kaynaklı Sorunlar:

Çivileme makinelerinde uzun süre çalışıp titreşime maruz kalıyorsanız parmaklarınızda ve ellerinizde karıncalanma fark edersiniz.

İlerleyen dönemlerde ise dokunma duyusunda azalma hissedebilirsiniz. Kemik ve eklem hasarları, görme ve denge bozukluğu gibi sorunlarla karşılaşabilirsiniz.

Beyaz parmak hastalığı (Raynaud hastalığı) karşılaşılan bir diğer sorundur. Bu hastalık genellikle el ve ayak parmaklarındaki kan damarlarının daralması ve kanın derinin yüzeyine ulaşmaması sebebiyle oluşur.

Ciltte beyaz ve mavi görüntü oluşturur. Bu hastalık ilerlediğinde ciltte yaralar ve doku ölümleri görülür.

Toza Maruziyet Kaynaklı Sorunlar:

Deri tozu maruziyeti sebebiyle burunda ve çevresinde oluşan tümörler burun kanserine dönüşebilir.

Bu hastalığın bazı belirtileri şunlardır:

- Burun tıkanıklığı ve kanaması,
- Çenede ağrı,
- Damakta şişlik,
- Dişlerde dökülme,
- Bulanık görme,
- Yüz şeklinde bozulma.

Önemli!

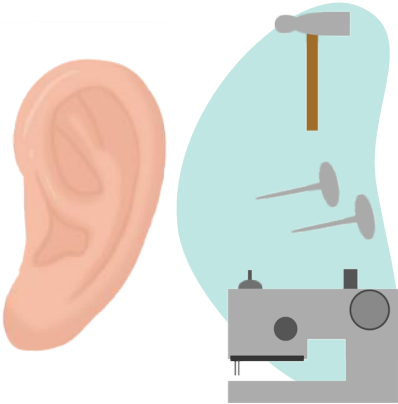
Hastalıkların belirtileri birbirine benzerdir. Burun tıkanıklığı, çenede ağrı gibi herhangi bir sorunun belirli bir hastalığı gösterdiğini söylemek doğru olmayacaktır. Kesin teşhis için bir doktora başvurmanızı ve yaptığınız işle ilgili detaylı bilgi vermenizi öneririz.

Gürültü Kaynaklı Sorunlar:

Çalışma sırasında kullandığınız alet ve makineler gürültü kaynağıdır. Uzun süre maruz kaldığınız bu gürültü; geçici ve kalıcı işitme kayıplarına, dikkat dağınıklığına, huzursuz ve sinirli hissetmenize sebep olabilir.

Çalışma Pozisyonu Kaynaklı Sorunlar:

Uzun süre aynı pozisyonda kalarak çalışmanız sırt ve kas ağrılarınıza neden olur. İleriki dönemlerde ise iskelet sistemi rahatsızlıkları ortaya çıkabilir.

Ayakkabıcıyım: Doğru çalışma yöntemi nedir?

Kimyasal Kaynaklı Sorunlara

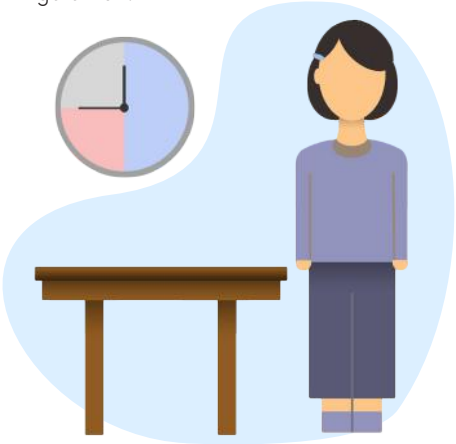
Çözümler:

Kullandığınız kimyasalların Malzeme Güvenlik Bilgi Formlarının iyice incelenmesi ve buna göre seçilmesi gerekmektedir. Bu yönüyle araştırmalar takip edilerek daha az zararlı madde içeren kimyasallar seçilmelidir.

Örneğin, şu anki bilgiler dâhilinde benzenli yapıştırıcılar yerine petrolü yapıştırıcıların kullanılması tavsiye edilmektedir. İşveren tarafından kimyasal maddelere direk temas etmenizi engelleyecek koruyucu ekipmanlar sağlanmalıdır. Bu ekipmanlar fırça ve eldivenlerdir. Ayrıca gerekli havalandırma önlemleri alınarak kimyasal maddeye maruziyetiniz azaltılmalıdır.

Titreşimli Makine Kullanımı **Kaynaklı Sorunlara Çözümler:**

Çalışma saatlerinin uzatılmaması, sık sık mola verilmesi, kimsenin uzun süre titreşimli makine kullanmak zorunda kalmayacağı bir işbölümü düzenlemesi gereklidir.

Önemli!

İşiniz her ne olursa olsun, iş sırasında sık sık mola vermek ve çalışma saatlerinin uzun sürelere yayılmaması sağlığınıza korumak adına gereklidir.

Hukuki olarak haftada 45 ve günde 11 saatten fazla çalıştırılmanız yasaktır. Gece çalışıyorsanız, hamileyseniz, emziriyorsanız çalışma süreniz en fazla 7.5 saattir.

16 ile 18 yaş arasındaysanız günlük en fazla 8, haftalık 40 saat çalıştırılabilirsiniz.

Fazla mesaiye kalmanız ise yasalara aykırıdır. Bu yasak gece çalışanlar ve hamileler için de geçerlidir.

Toza Maruziyet Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

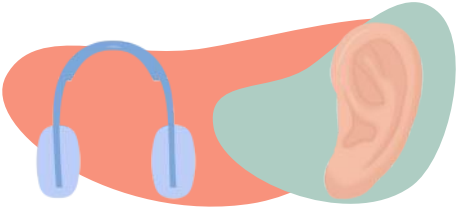
Koruyucu ekipman olarak maske kullanmalısınız. Bu maske deri tozuna maruziyetinizi engelleyecek özelliğe sahip olmalıdır. Ayrıca çalıştığınız ortamın havalandırma sistemi etkin bir şekilde çalışmalıdır.

Gürültü Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Meslek hastalığı ortaya çıkmadan alınması gereken önlemlerden biri işe giriş muayeneleri sırasında gürültünün yan etkilerine karşı risk altında olan grubun belirlenmesidir. Bu sayede riskli gruptaki işçilerin gürültülü işten uzak tutulması sağlanabilir.

Çalıştığınız ortamın ses yalıtımının yapılması, sessiz makine tercihi akla gelen diğer önlemlerdendir. Ayrıca işiniz esnasında kullanmanız üzere işveren tarafından kulak koruyucu sağlanmış olmalıdır.

Çalışma Pozisyonu Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Dikiş makineleri, tezgahlar ve makine çevresinin düzenlenmesi rahat çalışabileceğiniz şekilde ayarlanmalıdır.

Önemli!

İşverenin yaptığınız işe uygun güvenlik önlemlerini almakla ve sağlıklı çalışma ortamı sağlamakla yükümlü olduğunuzu unutmayın.

İş Kazaları

Ayakkabıcılık işkolunda kullanılan kimyasal maddelerde bulunan solvent ve spreyle kolayca alev alabilir. Bu yüzden gerekli önlemler alınmadığı takdirde çalıştığınız yerde yangın çıkma riski yüksektir.

Ayrıca presleme, zımbalama, kesici alet ve dikiş makinesi kullanımı iş kazası riskini arttırır.

İş Kazalarının Önlenmesi

İş kazalarının önlenmesi için yapılması gereken bazı düzenlemeler şunlardır:

- Yangınların önlenmesi için yanıcı madde içeren kimyasallar mümkün olan en az seviyede kullanılmalı ve uygun ortamlarda saklanmalıdır.
- Elektrik kıvılcımı çıkaran aletlerin imalat birimlerinde kullanılmamasına özen gösterilmelidir.
- Kesici aletler sizin için tehlike oluşturmayacak yerlerde ve uygun yüksekliklerde bulundurulmalıdır.
- Bu aletler kendilerine uygun makine koruyucuları ile korunmalı ve size zarar vermesi engellenmelidir.

İş kazası geçirdim, haklarım neler?

İş kazaları sadece işyerinde meydana gelen kazaları değil, işinizle ilgili her durumda ve işinizi icra ettiğiniz her anda geçirdiğiniz kazaları kapsamaktadır. Örneğin, işyerine gidiş ve geliş için işveren tarafından sağlanan bir taşıtta geçirilen kaza iş kazası kapsamındadır.

İş kazası geçirmeniz durumunda işveren kazayı işyerinin bulunduğu yerdeki emniyet birimlerine ve sağlık kurumlarına bildirmekle yükümlüdür. Kazanın gerçekleştiği tarihten itibaren 3 gün içerisindeyse Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmelidir. Ancak kayıtdışı çalışıyorsanız işveren bu yükümlülükleri yerine getirmekten kaçınabilir.

Bu durumda iş kazasının gerçekleştiğini gösteren belgelerle birlikte başvuruda bulunabilirsiniz.

İş kazasının gerçekleştiği yerdeki Sigorta Müdürlüğüne dilekçe ile başvurun. Bu kurum fiziksel zararınızı tespit etmek için sizi hastaneye yönlendirecektir. Burada sağlığınızla ilgili tetkikler tamamlandıktan sonra maluliyet oranınız belirlenir. Bu orana bağlı olarak maluliyet aylığı veya sürekli işgöremezlik geliri alabilirsiniz. Uğradığınız zarardan dolayı işverene maddi/manevi tazminat davası açabilirsiniz.

Önemli!

İşveren iş kazasından öte sizi kayıtdışı çalıştırdığı için ceza ödemek zorundadır. Bu yüklü bir cezadır o yüzden işveren sizi işten atmakla tehdit ettiğinde ya da hakkınızı herhangi bir şekilde gasp ettiğinde elinizde işvereni korkutacak büyük bir koz olduğunu unutmayın.

Vaka Örneđi

2004-2005 yılları arasında 2 yıl süreyle ayakkabı imalat fabrikasında çalışmış olan 38 yaşındaki kadın işçi, 22.05.2007 tarihinde Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesine abuk yorulma, el ve ayaklarda uyuşma şikâyeti ile başvurmuştur. Fizik muayenesinde duyu bozukluğu saptanmamış, tetkiklerinde işitme sorunu olduğu görülmüştür. Yapılan incelemelerde, sinirlerde oluşan hasar sonucu sinir uçları iltihaplanması (periferiknropati/polinöropati) tespit edilmiştir.

İşyeri ortam analizleri incelendiğinde işçinin, hegzan maruziyeti olduğu belirlenerek meslek hastalığına tutulduğu rapor edilmiştir. Bu tarihten sonra sekiz defa aynı hastaneye başvuran hastanın durumunda sürekli bir kötüye gidiş görüldüğünden 17.08.2010 tarihinde hastaneye yatırılmıştır.

Değerlendirmeler sonucunda %32,2 oranında işgücü kaybı olduğuna karar verilmiştir. İşveren, işçilerin kimyasal maddelerden korunması için gerekli önlemleri almayarak işçilerinin sağlığının bozulmasına neden olmuştur. Burada işveren kusurunun sorgulanarak işçinin sağlığını ve güvenliğini sağlamayan çalışma koşulları acilen sona erdirilmelidir.

Aynı işyerinde benzer sorunları yaşayan tüm işçiler tespit edilerek zararları karşılanmalıdır.

Bu kitapçık Hrant Dink Vakfı Hibe Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Temiz Giysi Kampanyası Derneği'ne aittir ve Avrupa Birliği'nin ve/veya Hrant Dink Vakfı'nın görüşlerini yansıtmamaktadır.

Temiz Giysi Kampanyası Derneği
Adres: Kemankeş Karamustafa Paşa Mahallesi, Halil Paşa
Sokak, Ömer Abed Han, Kat 4 No 3-4
Karaköy, 34425 Beyoğlu/İstanbul, Türkiye
Telefon : +90 212 251 99 79